

Vážení přátelé,

dovoluji si Vám přinést nové číslo našeho informativního Právomatu, který stručnou formou informuje o právních aktualitách. Současné vydání přináší informaci o novém zákonu o náhradním výživném a novém institutu tzv. chráněného účtu.

Přeji Vám hezký podzim a hodně zdraví

Váš, Richard Štáinc

Rodinné právo – nový zákon o náhradním výživném

Dne 1. 7. 2021 vstoupil v účinnost zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě (dále jen „zákon o náhradním výživném“), který zavádí novou sociální dávku poskytovanou státem, a to sice náhradní výživné pro nezaopatřené dítě. V podstatě se jedná o sociální dávku, kterou poskytuje stát za naplnění zákonných podmínek v případech, kdy osoba povinná plnit vyživovací povinnosti vůči nezaopatřenému dítěti svoji vyživovací povinnost neplní.

Nezaopatřeným dítětem je dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle do 26. roku věku, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání, nebo se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Základními podmínkami pro vznik nároku na náhradní výživné je:

- vykonatelné soudní rozhodnutí, na jehož základě má povinná osoba platit výživné,
- povinná osoba svoji vyživovací zcela či částečně neplní,
- výživné je vymáháno v exekučním řízení nebo v řízení o soudním výkonu rozhodnutí,
- nezaopatřené dítě musí mít na území ČR trvalý pobyt,

- nezaopatřené dítě má na území ČR bydliště (dlouhodobě se v ČR zdržuje, žije zde s rodinou).

Náhradní výživné se stanovuje jako rozdíl výše měsíční dávky výživného určené v exekučním titulu a částečného plnění výživného povinnou osobou v příslušném měsíci, nejvýše však ve výši 3.000,- Kč měsíčně. Výše náhradního výživného se stanovuje a vyplácí vždy pouze na období 4 měsíců od měsíce podání žádosti, resp. od měsíce, kdy jsou splněny podmínky nároku na dávku.

Uvedené je možno demonstrovat na následujícím příkladu: nepečující rodič má vyživovací povinnost vůči dítěti stanovenou soudním rozhodnutím ve výši 4.000,- Kč měsíčně. Svoji povinnost však neplní a výživné vůbec neplatí. Pečující rodič se proto domáhá plnění jeho povinnosti podáním exekučního návrhu k soudnímu exekutorovi. Pakliže tento krok nebude úspěšný a výživné nebude vymoženo v plné výši, může pečující rodič podat žádost o náhradní výživné. Pro určení částky náhradního výživného pro následující čtyři měsíce budou relevantní předcházející čtyři měsíce a výše plnění poskytnutého nepečujícím rodičem. Jelikož nepečující rodič např. neuhradil na výživném nic (a ani žádná částka nebyla vymožena), neuhrazené měsíční výživné činí částku 4.000,- Kč. Tato částka činí i měsíční průměr za čtyři kalendářní měsíce předcházející čtyřem kalendářním měsícům, za které se nárok prokazuje a uplatňuje. Maximální částka, která však může být poskytnuta na náhradní výživné, činí částku ve výši 3.000,- Kč měsíčně. V dotčeném případě tak bude poskytováno náhradní výživné v částce 3.000,- Kč měsíčně. Náhradní výživné se přitom poskytuje měsíčně zpětně čili např. za září se poskytuje v říjnu, za říjen v listopadu atd. Po uplynutí čtyřech měsíců se opět částka náhradního výživného vypočítává, přičemž se mechanismus opakuje.

Nárok na náhradní výživné zaniká nejpozději po 24 výplatách náhradního výživného, nebo skončením nezaopatřenosti dítěte. Předtím zaniká např. tehdy, pakliže nezaopatřené dítě přestane splňovat podmínky nároku na náhradní výživné.

Poté, co zanikne nárok na náhradní výživné, rozhodne Úřad práce o přechodu pohledávek na výživném z oprávněné osoby na stát, a to ve výši náhradního výživného, které stát vyplatil oprávněné osobě (nezaopatřenému dítěti). Zjednodušeně řečeno pak bude Úřad práce namísto dosavadní oprávněné osoby vymáhat po povinné osobě

pohledávku v částce představující náhradní výživné, které nezaopatřenému dítěti vyplatil. Za tím účelem vyzve Úřad práce oprávněnou osobu, aby podala návrh na vstup státu namísto dosavadního oprávněného do probíhajícího exekučního řízení (či řízení o soudním výkonu rozhodnutí). Pakliže oprávněná osoba výzvě nevyhoví, je povinna nahradit státu škodu, kterou takto způsobila.

V případě dotazů se můžete obrátit přímo na Úřad práce České republiky, který zajišťuje výplatu náhradního výživného, případně na naši advokátní kancelář.

Exekuce – nový institut tzv. chráněného účtu

Institut tzv. chráněného účtu byl do českého právního řádu zaveden novelizací občanského, která nabyla účinnosti dne 1. 7. 2021.

Jeho účelem je zabránit situacím, kdy v případě mnohosti exekucí vedených proti povinnému (dlužníkovi) v praxi docházelo k tomu, že povinnému nezbyla po provedení těchto exekucí ani částka peněžních prostředků, jejíž minimum stanovuje zákon. Mohlo se jednat o situace, kdy v případě jedné z exekucí byl příjem povinného postižen exekucí prováděnou srážkami ze mzdy, přičemž povinnému tak ze mzdy zůstalo zákonné nezabavitelné minimum, zatímco druhá exekuce byla provedena příkazáním pohledávky povinného z účtu u peněžního ústavu. Zákonné nezabavitelné minimum ze mzdy povinného tak bylo připsáno na jeho bankovní účet, který však byl obstaven v důsledku probíhající druhé exekuce a povinný tak nemohl disponovat ani s touto částkou.

Smyslem chráněného účtu je zajistit, že povinný bude mít k dispozici tzv. chráněné příjmy, jelikož ohledně peněžních prostředků povinného na chráněném účtu nelze nařídit provedení exekuce (či soudního výkonu rozhodnutí) příkazáním pohledávky z účtu. Chráněné příjmy jsou vymezeny zákonem, zejména se jedná o pohledávky nepodléhající výkonu rozhodnutí, jako jsou např. peněžité dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, daňový bonus, příspěvek na bydlení atd., dále např. nezabavitelné minimum ze mzdy či platu, platby výživného atd.

Chráněný účet si může zřídit povinný, který je fyzickou osobou, a na jehož účet je vedena exekuce (či soudní výkon rozhodnutí) příkazáním pohledávky z tohoto účtu. Chráněný účet je možno

zřídit u toho peněžního ústavu (např. banky či spořitelního a úvěrového družstva), u něhož má povinný již exekuci (či soudním výkonem rozhodnutí) postižený účet.

Povinný nejprve musí požádat osoby, které mu vyplácejí některý z chráněných příjmů (např. zaměstnavatel, ČSSZ apod.), o potvrzení, v němž tyto osoby uvedou číslo účtu, z něhož tyto chráněné příjmy povinnému vyplácejí. V potvrzení se dále identifikuje povinný, osoba vyplácející dotčený chráněný příjem, číslo účtu povinného, na který osoba vyplácí dotčený chráněný příjem, a další náležitosti. Potvrzení se vystaví na formuláři vydaném Ministerstvem spravedlnosti. Pakliže jsou chráněné příjmy vypláceny povinnému na vícero účtů, které má obstavené, je třeba se předtím domluvit s dotčenými osobami tak, aby byly všechny chráněné příjmy zasílány na jeden obstavený účet, poněvadž na chráněný účet je možno převádět peněžní prostředky toliko z jednoho obstaveného účtu.

Následně soud (nebo exekutor) na základě žádosti povinného oznámí peněžnímu ústavu číslo účtu, z něhož jsou tzv. chráněné příjmy vypláceny povinnému, a číslo účtu povinného u tohoto peněžního ústavu, který je obstaven a na který mají být chráněné příjmy připsovány.

Povinný následně požádá peněžní ústav, u něhož má takto obstavený účet, o zřízení chráněného účtu. Součástí žádosti je prohlášení povinného, že v jeho prospěch není v den podání žádosti veden žádný jiný chráněný účet. Povinný totiž může mít veden pouze jeden chráněný účet. Peněžní ústav následně oznámí zřízení chráněného účtu soudu.

Peněžní ústav nemá právo na úplatu za zřízení a vedení chráněného účtu.

Peněžní ústav bude na chráněný účet převádět chráněné příjmy, které byly po zřízení chráněného účtu připsány na obstavený účet povinného z účtů uvedených v potvrzení (viz výše), a to vždy do konce pracovního dne, v němž byly připsány na obstavený účet povinného.